

“स्वच्छ सागर, सुरक्षित सागर,
स्वच्छ किनारा, सुरक्षित समुद्र”
अभियान राबविण्याबाबत .

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक : संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.५९०/नवि-२१
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २१ जुलै, २०२२.

वाचा :- मा.मंत्री (पृथ्वी विज्ञान मंत्रालय), भारत सरकार यांचे दि. १५.०७.२०२२ रोजीचे पत्र.

प्रस्तावना :-

मा.पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांच्या प्रेरणेने, Ministry of Earth Sciences मंत्रालयाने, इतर मंत्रालये तसेच स्वयंसेवी संस्था आणि नागरी समाज यांच्या सहकार्याने, प्रथमच ७५०० किमी लांबीच्या भारतीय किनारपट्टीवरील ७५ समुद्र किनारे स्वच्छ करण्याची ७५ दिवसांची 'स्वच्छ सागर, सुरक्षित सागर/स्वच्छ किनारा सुरक्षित समुद्र' मोहीम सुरू केली आहे. सदर मोहीम दि. ५ जुलै २०२२ रोजी सुरू झालेली असून ती ' International Coastal Cleanup Day ' दि. १७ सप्टेंबर २०२२ रोजीपर्यंत चालणार आहे.

सदर मोहीम ही जगातील अशा प्रकारची पहिली आणि सर्वात जास्त काळ चालणारी किनारपट्टी स्वच्छता मोहीम आहे ज्यामध्ये सर्वाधिक लोक सहभागी झाले आहेत. या मोहिमेद्वारे, समुद्रकिनार्यावर सोडला जाणारा प्रक्रिया न केलेला कचरा, विशेषतः प्लॅस्टिकमुळे सागरी जीवनाचा नाश कसा होत आहे, याविषयी जनजागृती करून जनसामान्यांमध्ये मोठ्या प्रमाणात मानवी वर्तणुकीतील बदल घडवून आणण्याचा हेतू आहे.

त्या अनुषंगाने, सदर मोहीम / अभियान राज्याच्या समुद्र किनार्यावरील विविध शहरांमध्ये राबविण्यात येणार आहे.

शासन परिपत्रक :-

‘स्वच्छ सागर, सुरक्षित सागर/स्वच्छ किनारा सुरक्षित समुद्र’_मोहीम समुद्र किनाऱ्यावरील विविध शहरामध्ये राबविण्याकरीता खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत :-

१. या मोहिमेद्वारे, समुद्रकिनाऱ्यावर सोडला जाणारा प्रक्रिया न केलेला कचरा, विशेषतः प्लॅस्टिकमुळे सागरी जीवनाचा नाश कसा होत आहे, याविषयी जनसामान्यामध्ये मोठ्या प्रमाणात जनजागृती करण्यात यावी.
२. केंद्र शासनाच्या Ministry of Earth Science (MoES), दिनांक १५.०७.२०२२ च्या पत्रामध्ये नमूद केलेल्या Ministry of Environment Forest and Climate Change (MoEFCC), National Service Scheme (NSS), Indian Coast Guard, National Disaster Management Authority (NDMA), Seema Jagran Manch, SFD, Akhil Bharatiya Vidyarthi Parishad (ABVP), Paryavarn Sanrakshan Gatividhi (PSG) या संस्था अभियानामध्ये सहभागी आहेत. तेव्हा संबंधित महानगरपालिका / नगरपरिषदांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रामध्ये अभियान राबवण्यासाठी सदर संस्थांचाही सहभाग करून घेण्यात यावा.
३. समुद्र किनाऱ्यावर / बीचेस वर स्वच्छता करण्याच्या अनुषंगाने, सर्व संबंधित महानगरपालिका / नगरपरिषदा / नगरपंचायती यांनी अशासकीय संस्था, शैक्षणिक संस्था (NSS Cadets), शासकीय / महानगरपालिका / नगरपालिका यांचे अधिकारी / कर्मचारी यांचा सहभाग घेण्यात यावा.
४. समुद्र किनारा स्वच्छता करण्यासाठी प्रति किलोमीटर ७५ स्वयंसेवकांचा गट कार्यरत करावा.
५. सदर अभियानामध्ये जास्तीत जास्त लोकसहभाग राहिल याची दक्षता घ्यावी.
६. सदर अभियाना दरम्यान लागणारे साहित्य जसे हातमोजे, मास्क, फावडे (Spade), घनकचरा कुंडी, इत्यादी महानगरपालिका/नगरपरिषदा/नगरपंचायती / अशासकीय संस्था / कंपन्यामार्फत उपलब्ध करून द्यावेत.
७. प्लॅस्टिक कचऱ्याचे पुर्णतः निर्मुलन करण्याच्या अनुषंगाने, सदर कचरा घरीच विलगीकरण होईल, याबाबत जन जागृती करावी.

८. प्लॅस्टीक कचरा नष्ट करण्याच्या अनुषंगाने, सर्व सामान्य जनतेस प्रशिक्षित करावे.
 ९. Eco Mitram हे मोबईल ॲप जास्तीत जास्त लोकांनी वापरावे. यासाठी जनतेत जाणीव जागृती करून, सदर ॲपवर जास्तीत जास्त लोकांनी नोंदणी करण्याबाबत आवाहन करावेत.
 १०. दिनांक १७.०९.२०२२ रोजी - International Coastal Cleanup Day ला संबंधित महागरपालिका / नगरपरिषदा / नगरपंचायती यांनी त्यांच्या क्षेत्रातील सर्वात मोठ्या बीचवर / समुद्र किनारा स्वच्छतेचा सर्वात मोठा कार्यक्रम आयोजित करावा.
 ११. सदर अभियाना दरम्यान ज्या ठिकाणी मोठ्या प्रमाणावर कचरा जमा होतो, अशा ठिकाणी बीच क्लिनिंग मशिनाचा वापर करण्यात यावा.
 १२. सदर अभियान / मोहिम यशस्वी करण्याच्या दृष्टीने सर्व घटकांचा सहभाग घेऊन, सर्व संबंधित आयुक्त, महागरपालिका / मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा / नगरपंचायती यांनी आवश्यक ती कार्यवाही करावी व सदर अभियान यशस्वी करण्याची दक्षता घ्यावी.
०२. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२२०७२११५५०३५७३२५ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(शं.त्र्यं.जाधव)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल महोदय यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री महोदय यांचे प्रधान सचिव

३. सर्व मा.मंत्री/ राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
४. मा.राज्य निवडणूक आयोग यांचे कार्यालय
५. मा.मुख्य सचिव यांचे वरीष्ठ स्वीय सहायक
६. महानगरपालिका आयुक्त. बृहन्मुंबई / ठाणे / नवी मुंबई / पनवेल / कल्याण-डोंबिवली/मिरा-भाईंदर / वसई-विरार / भिवंडी-निजामपूर शहर / उल्हासनगर /
७. जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर / मुंबई उपनगर / ठाणे / पालघर / रायगड / सिंधुदुर्ग
८. आयुक्त तथा संचालक, नगर परिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई.
९. राज्यातील ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग या जिल्ह्यातील संबंधित नगरपरिषदा / नगरपंचायती यांचे मुख्याधिकारी
१०. नगर विकास विभागातील सर्व कार्यासने
११. निवडनस्ती (नवि-२१).

डॉ. जितेन्द्र सिंह

राज्य मंत्री (स्वतंत्र प्रभार),
विज्ञान एवं प्रौद्योगिकी मंत्रालय,
राज्य मंत्री (स्वतंत्र प्रभार) पृथ्वी विज्ञान मंत्रालय,
राज्य मंत्री प्रधान मंत्री कार्यालय,
राज्य मंत्री कर्मिक, लोक शिकायत एवं पेंशन मंत्रालय,
राज्य मंत्री परमाणु उर्जा विभाग तथा अंतरिक्ष विभाग
भारत सरकार

सत्यमेव जयते

D.O. No. 1198...MGS(I/C)/(S&T&ES)/2022
DR. JITENDRA SINGH

Minister of State (Independent Charge),
of the Ministry of Science and Technology,
Minister of State (Independent Charge)
of the Ministry of Earth Sciences,
Minister of State in the Prime Minister's Office,
Minister of State in the Ministry of Personnel,
Public Grievances and Pensions,
Minister of State in the Department of Atomic Energy and
Department of Space,
Government of India

15 JUL 2022

Respected Shri Devendra Fadnavis Ji,

You will be pleased to know that under the inspiration of Prime Minister Shri Narendra Modi, the Ministry of Earth Sciences has, in collaboration with other Ministries as well NGOs and civil society, launched, first of its kind, a 75-day long campaign to clean 75 sea beaches along 7500 Km Indian coast. The campaign started on 5th of July, 2022 will last upto International Coastal Cleanup Day on 17th September, 2022.

Your kind cooperation, support and participation is solicited in the following ways:

- (i) You may use your good offices to elicit cooperation and to mobilise resources from different quarters.
- (ii) Various concerned agencies of your Govt. may become partner in this campaign,
- (iii) Your status and clout can help motivate celebrities and public figures in the State to participate in this campaign.
- (iv) Most importantly, you may spare your personal time in participating in the campaign as per your convenience, which will be a great value addition to this endeavour.

A note on the programme is enclosed herewith.

With regards,

Yours sincerely,

(Dr. Jitendra Singh)

Shri Devendra Fadnavis,
Hon'ble Deputy Chief Minister of Maharashtra
Chief Minister's Office 6th Floor, Mantralaya, Mumbai 400032.
Panaji - 403507

Note

India has a coastline of more than 7,500 km. The ocean along this coastline is a repository of vast marine resources in the form of multiple biodiversity. Most importantly, the Indian Ocean is the only ocean named after a country, that is, India. Naturally, it places an additional responsibility on us to keep this ocean clean & safe.

Marine pollution in recent times has caught the attention of environmentalist and policy makers across the globe. One of the main reasons for marine pollution is the litter especially in the form of plastics discharged from the land based sources along the coastline. Such pollutants discharged from the coastline has become a major concern especially in India. Number of studies have shown their harmful impact on marine biodiversity, ecosystems, fisheries, human health and economy.

Considering the catastrophic impact of such pollution and taking forward the vision of the PM and his constant emphasis on cleanliness across the nation including coastal regions, it has been decided to run a cleanliness campaign **"Swachh Sagar, Surakshit Sagar/Clean Coast Safe Sea"** along India's entire coastline.

This campaign so far has enlisted the support and participation of Ministry of Earth Sciences (MoES), Ministry of Environment Forest and Climate Change (MoEFCC), National Service Scheme (NSS), Indian Coast Guard, National Disaster Management Authority (NDMA), Seema Jagran Manch, SFD, Akhil Bharatiya Vidyarthi Parishad (ABVP), Paryavaran Sanrakshan Gatividhi (PSG), along with other social organizations and educational institutions.

The 'Swachh Sagar, Surakshit Sagar/Clean Coast Safe Sea' campaign is a 75-day citizen-led campaign for improving ocean health through collective action carried out at 75 beaches across the country with 75 volunteers for every kilometre of the coastline. The campaign started on July 5th, 2022 has 3 strategic underlying goals that target transformation and environmental conservation through behavioral change. The three underlying goals of the campaign are to 1. Consume Responsibly 2. Segregate waste at home and 3. Dispose Responsibly. The campaign will culminate with the largest beach cleaning event on Sept 17, 2022 (International Coastal Cleanup Day).

A mobile app "Eco Mitram" has been launched to spread awareness about the campaign and also for the common people for voluntary registration for the beach cleaning activity on the 17th September 2022.

It is the first-of-its-kind and longest running coastal cleanup campaign in the world with highest number of people participating in it. Through this campaign, a mass behavioural change among the masses is intended by raising awareness about how untreated wastages, especially plastic, discharged along the coastline is destroying the marine lives.